

De Poemp

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT HEEMKRING
DAVIDSFONDS NIJLEN - NUMMER 16 - APRIL 1987

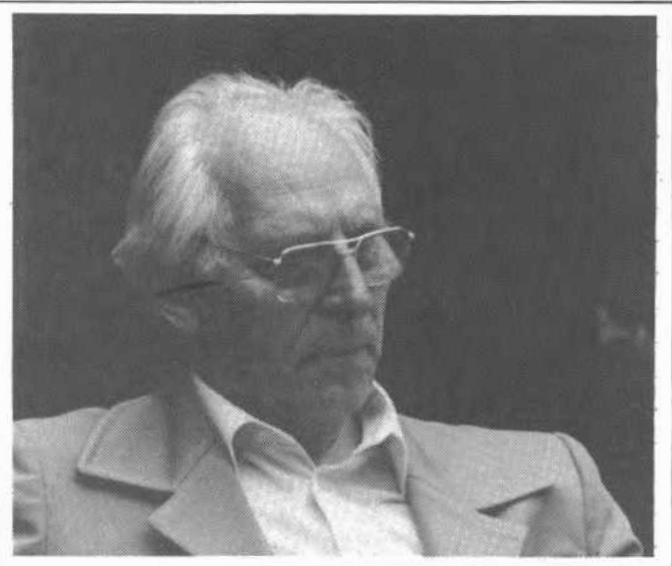
De Nieuwe Tijd

„Den ijzeren weg van Lier naar Turnhout” leidde de Nijlenaars naar een nieuwe tijd. Met veel

warmte tekende Mark Verreydt ons eerste stationnetje, zoals het in 1855 gebouwd werd door de maatschappij „Grand Central Belge”. De reizigers-trein wordt getrokken door een lokomotief van het type P7 (1864-1884).

Dag, Meester!

Bomen sterven staande.

Meester Van Camp, zoals wij hem de jongste jaren kenden: ouder, maar met blijvende inzet.

• Reeds enkele jaren deelden de Poempisten een stille vrees. Bij elke ontmoeting met Meester Van Camp peilden we naar zijn gezondheid, verheugden we ons over zijn betere kleur - of werden integendeel wat stiller, omdat het weer eens "genepen" had. Even werd er dan vrijmoedig over leven en dood gepraat, tot Octaaf zelf het gesprek bijstuurde met een of andere kwinkslag over zingende engelkens. Want hij genoot van elke vergadering van onze Heemkring, maakte zo'n samenkomst tot een feest.

Wij wisten dus dat ooit het afscheid zou komen. En toch waren wij nog verrast, toen de Meester even voor Kerstmis, op 23 december 1986 van ons heenging. Na de eerste pijn kwam het weemoedig, maar toch ook dankbaar terugblikken op een welbested mensleven.

Octaaf behoorde tot de generatie van Vlaamse onderwijzers die zich vanzelfsprekend en zelfbewust inzetten voor hun mensen, hun volk. Gedurende meer dan 35 jaar heeft hij zijn jongens niet alleen leren lezen en rekenen, maar hen ook naar best vermogen gewapend voor het leven - met zin voor rechtvaardigheid, voor blijvende schoonheid. Zo was hij een der initiatiefnemers voor de oprichting van een school, die in 1987 tot het huidige GITO is uitgegroeid. Geen wonder dus dat ook voor ons, Poempisten, de Meester, meester bleef.

Meester Octaaf Van Camp was in 1938 medestichter van het Nijlense Davidsfonds en in 1941 stond hij aan de wieg van Simfonie David. 1979 werd andermaal een mijlpaal in zijn leven, toen hij in de schoot van zijn Davidsfonds een heemkring stichtte. Zijn rusteloze geestdrift werkte zo aanstekelijk dat hij een ganse schare oudere, jongere en zelfs jonge mensen daadwerkelijk achter zijn droom kreeg. Hij werd de motor van onze "Poemp", waarvoor hij zijn huis keer op keer gastvrij openstelde. Die "Poemp" werd terecht een begrip in onze gemeente. De Meester besteedde een flink deel van zijn laatste levensjaren aan de Heemkring, werk waaraan hij veel plezier beleefde. En wij vermoeden stillekens dat Onze Lieve Heer hem juist daarom een stukske langer bij ons gelaten heeft ..., want Octaaf had toch zoveel plannen.

En nu, lieve mensen, nu is Meester Octaaf Van Camp van ons heengegaan. Ondanks alles is dat afscheid plots gekomen. Samen met ons heeft hij nog een kerstnummer van ons tijdschrift geplooid. Maar - denken wij nu - bij het afscheid duurde de handdruk even wat langer. Ons blijft de herinnering aan een onvergetelijke man, die - alhoewel ouder van jaren, hij was voluit 78 - tot zijn laatste dag jong van hart is gebleven. Ons blijft verder de opdracht die eens de zijne was : inzet voor ons Vlaamse volk, zijn schone tradities en rijke verleden. Met zijn lieve echtgenote en al zijn dierbaren deelt het Davidsfonds en de Heemkring in een pijnlijk verlies.

De Meester is gegaan zoals hij geleefd heeft : actief en bekommerd om vele dingen. Want bomen sterven staande. Wij zullen hem nooit vergeten.
Dag, Meester !

Namens gans de Redactieploeg :
*Walter Caethoven

Meester Van Camp.

Nijlen in den Jaeren onzes Heeren 1790-1815 (6):

Na meer dan vijf eeuwen van Lier gescheiden!

"België is uitgeput, en zijn bevolking tot wanhoop gedreven ..." schrijven de "vertegenwoordigers van het volk" in februari 1795 aan hun opdrachtgevers in Parijs.

Niet verwonderlijk, als wij bedenken wat de laatste zes jaren ons hebben gebracht: vijf oorlogen met de daarbij horende vernielingen, plunderingen en opeisingen, twee epidemiën van de "rode loop", vernielde of mislukte oogsten, een totaal ontwrichte economie, met als noodlottig gevolg de hongersnood van deze winter. "Wanhoop" is waarschijnlijk nog erg zacht uitgedrukt!

"Tout y est contre les français ..."

luit het oordeel van een Franse vertegenwoordiger over onze gewesten. Nochtans besluiten de Franse leiders België te annexeren. De revolutionaire regering voelt nu immers -ironisch genoeg - evenveel nood aan wat zij de "natuurlijke rijksgrenzen" (de Rijn in het Oosten en de Maas in het Noorden) noemen, als de Franse koningen in de voorbije eeuwen.

En omdat men van een leeggeplunderd land, met een door hongersnood geteisterde bevolking nauwelijks medewerking en geen sympathie kan verwachten, beslissen de Fransen - ditmaal èn voorlopig - omzichtig te werk te gaan.

Een doekje voor het bloeden

Als op 25 Germinal jaar III (13 april 1795) de vrede met Pruisen afgekondigd wordt, krijgt de Franse droom natuurlijke (en dus gemakkelijk te verdedigen) grenzen te bezitten definitief vorm. En om ons duidelijk te maken, dat wij van een aanhechting bij de "Grote Republiek", alleen heil en voordeel zullen ondervinden, doet men enkele toegevingen. Er worden maatregelen tegen de agenten van de Republiek die "hun macht misbruikt hebben om hun hebzucht te voldoen of om de eerlijkheid van de regering te compromitteren". De belastingen mogen voor de helft in assignaten betaald worden, en de boetes worden kwijtgescholden.

Maar of de overdracht aan de gemeentebesturen van de verantwoordelijkheid voor de algemene veiligheid en het toezicht op de armenzorg -in deze tijd-, een toegeving is, is zeer twijfelachtig. Zo is ook de beslissing een einde te maken aan alle niet voor het leger bestemde

opeisingen, in een land waar aan alles tekort is, van geen betekenis. Met het heropenen van de Schelde, die al twee eeuwen gesloten is, probeert men toch enig enthousiasme te wekken. Dit feit wordt dan ook, op 17 augustus, plechtig gevierd.

Le département des deux Nèthes

Nu begint men de aanhechting ook administratief voor te bereiden. De 31ste augustus 1795 wordt de oude indeling van ons land afgeschaft en vervangen door negen departementen. Wij wonen nu in "le département des deux Nèthes", met Antwerpen als hoofdstad. Het oude magistraat (=stadsbestuur) wordt ontslagen, en daarmee verdwijnt ook de macht van de ambachten. Op 1 oktober stemt de Franse Conventie de "annexie" van ons land. Bij de plechtige afkondiging van deze beslissing, wordt elke burger verplicht zijn gevel te verlichten, om zo zijn vreugde te tonen.

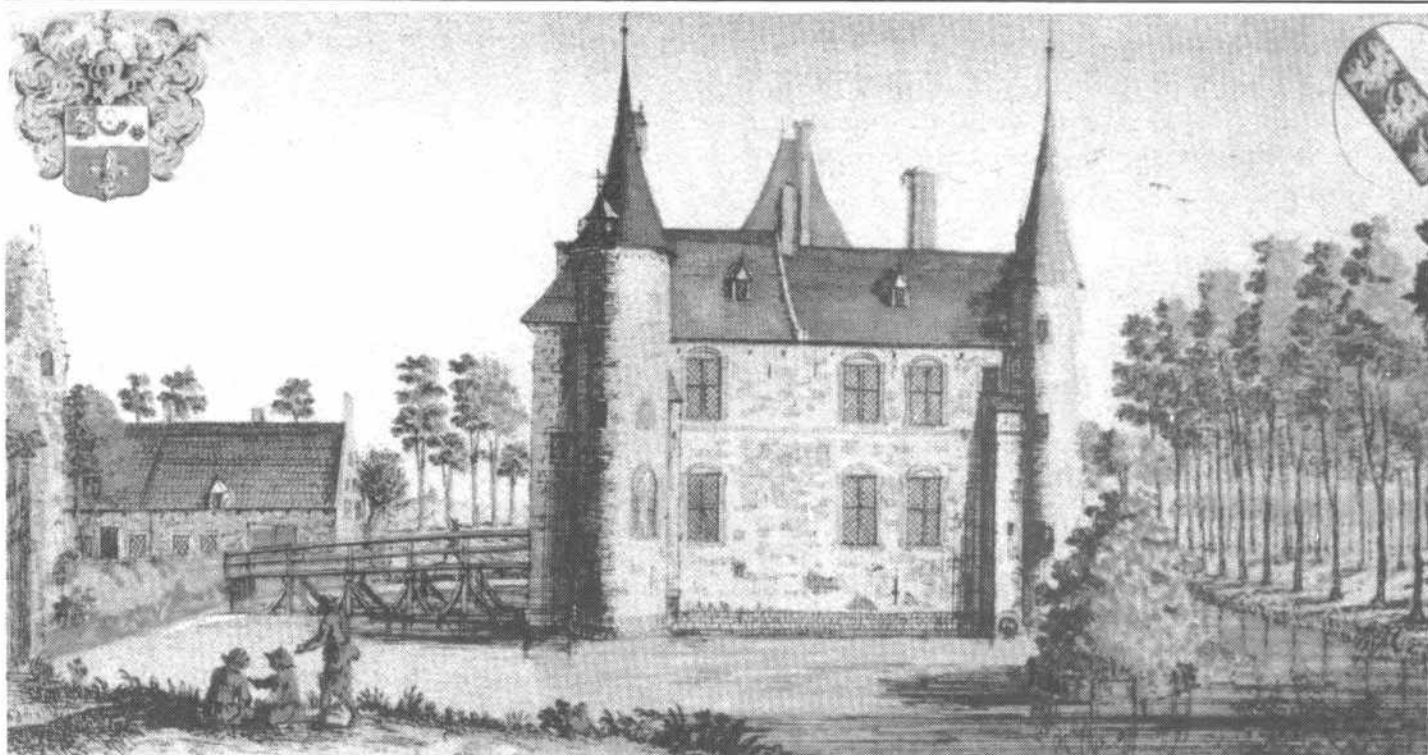
Onze kronieken

Over 1795 melden onze kroniekschrijvers alleen dat de miserie bestendig voortduurt. Zelfs het bezit van paard en kar betekent, in deze dagen, meer last dan voordeel. Hun eigenaars worden regelmatig gedwongen als gids of voerman te dienen. En voor een kleine boer, is een herhaalde afwezigheid van enkele dagen een zware extra belasting.

De volgende maanden en jaren worden de berichten steeds uitgebreider.

"...soo ben ik J. de Cnaep aengesteld voor agent..."

Karel Verhulst (koster en schoolmeester in Berlaar) begint zijn aantekeningen over 1796 met de melding van een ongeval: "Op 24 January is tot Antwerpen gezonken de pleyt (= overzetboot) waerop 12 man verdronken." Dan volgt zijn -lakonieke- samenvatting van de administratieve veranderingen: "In february wird er gestelt eenen commissair en eenen juge de paix op ider canton; op 't Departement van Antwerpen waeren 23 cantons, Berlaer was ook een canton en had onder zich Gestel, Nijlen, Kessel, Itegem en Wiekevorst. De zittinge van

Het kasteel van Gestel op het einde van de 17de eeuw naar een tekening van Erlinger.

des municipaeiteit werd gehouden op 't Gestel Hof, en had van ider dorp 'nen agent en adjoint. Daer was maer een president onder hun. In dees zelve maand kwam er eene requisitie voor 30 peerden, als ook eene executie voor de geldcontributie."

Na meer dan vijf eeuwen het grootste dorp van de Bijvang te zijn geweest, is Nijlen nu dus van Lier gescheiden.

Jacob de Cnaep is persoonlijk betrokken bij de bestuursveranderingen: "Nota, op 29 Meert oft 9 Germinal 1796 wederom ontbonden geweest naer 't Canton van Berlaer en daer synde op de Swaenberg soo ben ik J. de Cnaep aangesteld voor agent ende P. Fr. van Leemputten als ajoent van Nylen; maekende een lit van de municipaliteit van het Canton van Berlaer herstelt door den borger de Moor als gemachtigt van het France Gouvernement ende lit van de centrale administratie van het Departement der Twee Nethen."

Karel Verhulst, over de installatie van het nieuwe bestuur: "Op 29 dito plantense tot Berlaer den boom van vryheid (alias slaverny). Zy deden luiden met de groote klok enz. Op 29 Meer, ouden stiel, 10 germinal, nieuwen stiel, wird geordonneert de klok te luyden, de agenten wirden geïnstalleert en kregen ider eenen sluyer van 3 couleuren."

De 2de april neemt Jacob de Cnaep deel aan de eerste vergadering van de "municipaliteit", tijdens dewelke een zekere Caymax tot secretaris benoemd wordt.

"Daer kwam eene wet ..."

De 14 april is Jacob de Cnaep "in basoinie" (= aan 't werk) met de "jue de peix" of de vrederechter Van den Bos om de eigenaars van paarden te dagen; het kanton moet 40 paarden leveren, en als betaling daarvan moet voor elk paard 8 guldens gestort worden. Nijlen bezit in totaal 40 paarden.

Vanaf nu volgen in een snel tempo verordeningen, die steeds onafwendbaarder tot een noodlottige climax zullen leiden.

Karel Verhulst schrijft: "Daer kwam eene wet, de welke verbiedt dat de priesters met overrok oft enz. zouden buyten de kerk gaen voor alle publieke bedieningen, zelfs geen doode te begraven. Daer wird weêr gevraegt zekere contributie genaamt Emprunt forcé (= gedwongen lening).

Op 14 juny wirden geroepen alle publieke amptenaren van het canton, allen de schoolmeesters en notarissen om den eed te doen der fransche maer hy wierd zeer deftig geweygert; de commissair deed alleen zynen eed, en schreef tot last van ons een proces-verbael na Antwerpen." Jacob de Cnaep vertelt de geschiedenis van die "deftige weigering" een beetje uitgebreider: "Op 4 Juny gevasseert naer de sittings op Gestelhof benefens alle de agenten ende ajoenten ende schoolmeesters en notarissen uijtmaekende het canton van Berlaer, voor den haet van 't koninkdom te sweiren, maer is questie in dese sittinge over dese saeke onstaen, ende sijn van malkanderen gescheijden met groote rusie en baldadigheid ende over dese saeke niets verricht."

Op bevel van de president wordt de zitting 's namiddags hernomen, maar de vrederechter heeft de deuren van de zittingzaal ondertussen doen verzegelen, zodat "de administratie genootsaekt is geweest van haer proses verbael te maeken in de kamer van de kastelijn van dito hof."

De 19de juni wordt de zitting voortgezeten door de commissarissen van het departement De Brulle en J. Solvens, die het geschil komen onderzoeken, en eerst met "fijne woorden" en tenslotte met bedreigingen de vergadering trachten te overtuigen de eed af te leggen. In de zitting van 2 Messidor (= de volgende dag) bereiken zij een kompromis, en leggen een verklaring af waarin zij

de "republicque" erkennen als "onse oversten", dat zij dezelve en alle rechtvaardigheid zullen dienen, en dat zij geenszins als "roiaisten" mogen beschouwd worden vermits zij dat niet eens kennen en zich er neit mee bemoeien.

De 28ste juni beschrijft Jacob de Cnaep een feestdag: "Op 10 Messidor geviert te Berlaer de feest der landbouders met groote munificentie (= gulheid?) in corpere (= zelf) gegaen den omganck voor en rommetom den boom der vryhey, alles in het beste order."

Het onheil nadert ...

Karel Verhulst meldt de eerste veranderingen: "Op 7 july wierd afgelezen van geen waepens (= wapenschilden, blazoenen) meer te laten, 't zy op kasteelen, kerken ofte, enz.. Een ander besluyt, dat er geene Thiendens meer en mogten verpagt worden ofte opgehaelt. Eenen arreté dat de municipaliteyt moest de registers hebben zoo van 't doopen als trouwen en begraeven. 't Wird in de kerken ook toegelaeten, maer op zegels te annotteeren, in tusschentyd, kwam de ontfanger van Lier inspectie neemen enz. ."

Het besluit over de "Thiendens" is belangrijk, want deze maken een belangrijk deel van de inkomsten van de geestelijkheid uit. Het besluit over het bijhouden van de registers betekent de feitelijke invoering van de "burgerlijke stand".

"Nijlen bezit geen goed land ..."

De 11de juli moet Jacob de Cnaep, met het oog op het invoeren van nieuwe grondbelastingen, een gedetailleerde lijst van de gebruikte gronden opstellen. Een geval van "slecht, slechter, slechtst..." "Den 23 Messidor zond men den staat der dorpen aan het hooger bestuur als volgt:

Nijlen bezit oprecht geen goed land, verdeeld als volgt: 155 bunder gemijn land, 118 bunder slecht land en 42 bunder schommen en slechter zaailand, deze 315 bunder zijn bezaaid:

Als eerste van vele wordt op 6 december 1795 de abdij van Tongerlo ontruimd door de Fransen. Deze gravure van Harrewij toont ons het abdijcomplex voor de revolutie.

met tarwe	7 bunder
met koorn	201 bunder
met boekwei	55 bunder
met vlas	1 bunder
met haver	35 bunder
met gerst	8 bunder
met potatten	5 bunder
met koypotatten	3 bunder
	315 bunder
in weiden	179 bunder
in biesaerden en elsels	21 bunder
in schaarbosch en vage	12 bunder
	212 bunder
Zaailand	315 bunder
	dus 527 bunder

Nota, de gemijnte in lengde een uere, en breet drij quaert uere, brabantse memorie (= maat)

Op 30 juli schrijft Jacob de Cnaep: "Op 12 thermidor gevaseert naer de Lelie te Nylen ten versoeke van de heer pastor om een confocatie (=vergadering) te houden op 13 dito om te resolveren over het pensioen of competentie (=inkomen) van onsen pastor". De 29ste augustus worden de tabellen van de optelling van Nijlen overgemaakt: "210 mans, 204 vrouwen, 226 meissens en 274 jongers verdedigers van vaderlant levende en doode: 30 ossen, 418 koeien en kalveren, 91 veerzen, 23 paarden, 29 meries en 44 verken.

Als vaderland geeft de Cnaep op: geen !"

De eerste tekenen

De 7de Vendemiaire (28 september) wordt onze kroniekschrijver door de "jue de pax F. van den Bos en synen hutsier gedaegt en aengeseyt van bujten het canton niet te gaen, ergo, in civiel arrest." De reden van dit bevel kennen wij niet, maar ernstig zal het niet geweest zijn, vermits de administrateur van het departement hem de raad geeft het bevel te negeren.

In november meldt Verhulst: "De Commissarissen (alias vreeselijke bloedhonden), die vallen overal in cloosters ende abdyen, jaegen met geweld de religieusen en priesters uyt hunne cloosters ende abdyen, en mishandelense in zommige cloosters leelyk !" Met het begin van de uitvoering van de wet "op de godsdienst" is het sein voor het begin van oproer gegeven, want reeds op 4 oktober is op de muren van de Turnhoutse kerk volgend "plakkaet" te lezen: Alsoo de dapperheyd van de borgers van Turnhout bekend is, zoo herhaelen wy de kloekmoedigheyd nog eens van den 27 oktober 1789, ten opsigte van de vernie-tinge der kloosters en de vernieling des lands: soo laten wy hierdoor weten: den eersten van de Com-missarissen die zoo stout zoude zyn van in de cloosters te vallen om de suppressie te doen, als dat wy borgers, hem zullen aenvatten, ende hangen aen den eersten boom, ende de anderen van gelyken, die het mag wesen ofte niet. Segt het voord."

En de 6de december wordt de abdij van Tongerlo ontruimd door de Fransen, de eerste van vele...

wordt vervolgd

* R. Rymenants.

Turnkring Nijlen (2):

Lenige en Vlugge Meisjes!

De oprichting van de meisjesturnkring heeft eigenlijk een kleine voorgeschiedenis. In 1965 werd in de schoot van de K.A.V. door enkele dames die behoefte voelden aan lichaamsbeweging het initiatief genomen tot het inrichten van een cursus turnen. Onder de leiding van mevrouw Wivina Van Hoof uit Berlaar oefenden ze regelmatig en ze gaven zelfs een geslaagde turndemonstratie in de Gildezaal.

LENIGE EN VLUGGE MEISJES

Dit alles was niet ontgaan aan het oog van de toenmalige voorzitter van de Nijlense Turnkring, Jan Van Herck. Dadelijk nam hij contact op met die groep en de inschrijvingen werden geopend voor het oprichten van een meisjesturnkring. Dat het een schot in de roos was, bewijst het volgende. Begin 1966 kon gestart worden met ongeveer 300 leden, verdeeld in 4 groepen: 1) kleine meisjes; 2) meisjes; 3) juffers; 4) dames. De kring nam de naam van de jongensafdeling «Lenig en Vlug» over, maar opereerde geheel onafhankelijk.

BESTUUR

Intussen was er ook een bestuur samengesteld. Het bestond uit 3 dames, plus een erevoorzitter. Mevrouw Irma Kets werd voorzitter en Mevrouw Michiels-Horemans ere-voorzitter, functies die zij beiden met hart en ziel hebben waargenomen tot in 1976. Tot het bestuur behoorden verder: Mevrouw Margareta Hitsler, Juffrouwen Monique Heylen, Hilda Van Tendeloo en José Kegelaers. De eerste turnlerassen waren Mevrouw Van Hoof voor de dames en Mevrouw Diane Voorspoels voor de andere groepen. Later zijn daar nog bijgekomen:

Diane Voorspoels

De Keurturnsters (1973). We herkennen, van links naar rechts, boven: Marleen Storms, Greta Goormans, Viviane Van Brandt, Marleen Peeters, Diane Voorspoels; midden: Jenny de Houwer, Ria Crauwels, Nicole Op de Beeck, Greta Dams, Gonda Dieltjens, Myriam Grielen; onder: Conny Nijs, An Verhaegen, Marleen Van Wassenhoven, Hilde Van Wassenhoven en Marina Verwerft.

Frieda Van Den Bergh, Paula Neujens, Marleen Storms en Gerda Van Peer. De huidige leidersgroep bestaat uit Diane Voorspoels (al 20 jaar actief!), Adeline Van Craen Hilda Van Wassenhoven en Dora Wuyts.

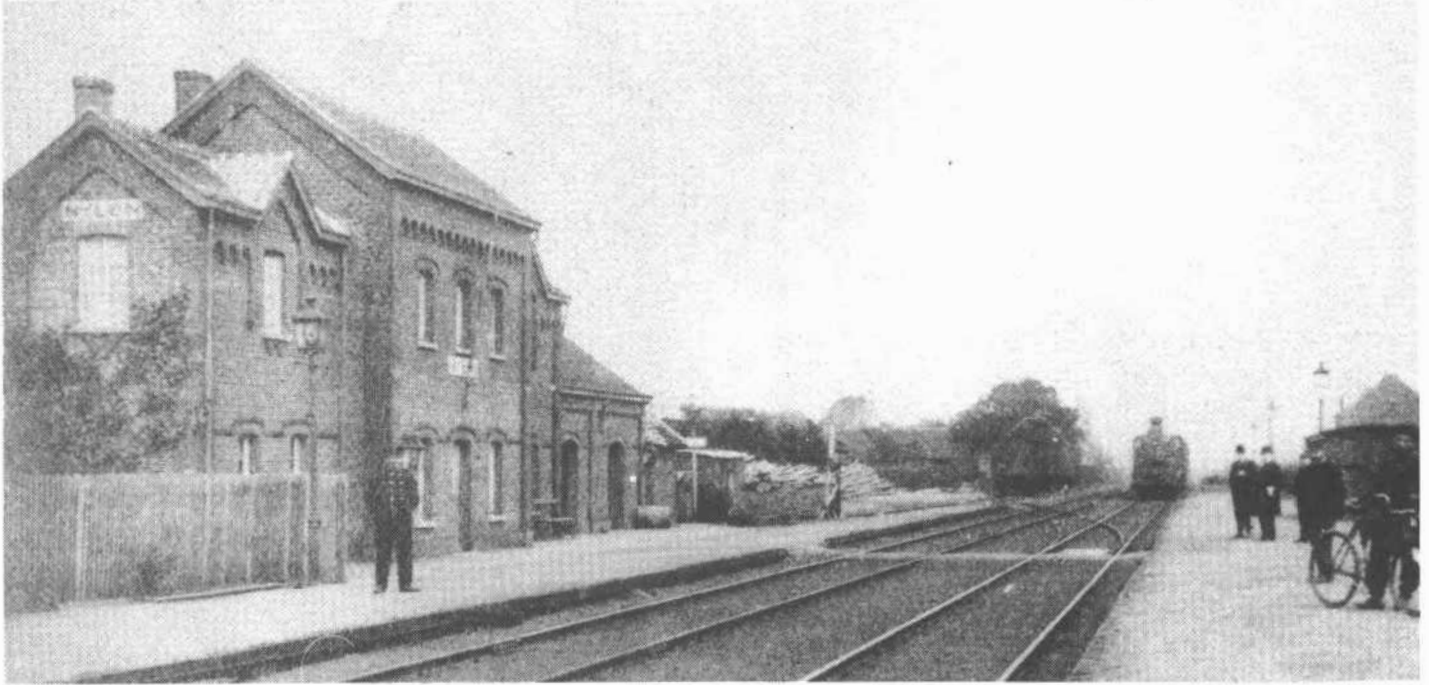
VOORLOPIG HOOGTEPUNT

In 1967 werd een drumband opgericht met ongeveer 16 leden onder de leiding van Sylvain Vercammen. De verschillende groepen werkten zeer hard en de goede resultaten bleven niet uit: ze hebben tientallen bekertjes en eretekens behaald. Het voorlopig hoogtepunt ligt in 1979. De meisjesturnkring won dat jaar alles wat er te winnen was: de meisjes en de juffers werden gewestelijk en provinciaal kampioen en de dames Belgisch kampioen te Temse. Ook beschikte de kring over een uitstekende keurploeg juffers. Die bereikte dank zij intens oefenen onder de dynamische leiding van Diane Voorspoels een hoogtepunt van haar kunnen in 1976, het jaar waarin zij talrijke bekertjes wonnen en veel succes oogstten bij turndemonstraties. De leden die het wel en wee van de meisjesturnkring van in het begin hebben meegemaakt en die de moed hebben kunnen opbrengen regelmatig te komen oefenen en de handen uit de mouwen te steken ontvingen hiervoor onlangs de medaille van verdienstelijke turnster en een tinnen schotel voor hun 20 jaar lidmaatschap; Diane Voorspoels, Julienne Knaepkens, Melanie Moons, Yvonne Budts, Julia Bats, Maria Raets, José Janssens, Maria Desmet, Angela Daems, José Heylen en Greet Goormans.

TOEKOMST

Dat er nog vooruitgang zit in de meisjesturnkring «Lenig en Vlug» bewijst het huidige ledenaantal. De 370 meisjes en dames zullen, onder een hard werkend bestuur en het voorzitterschap van Mevrouw Godelieve Kegelaers (vanaf 1976), voorzeker nog vele successen tegemoet gaan, wat iedere Nijlenaar hun van harte toewenst!

*H. Budts

Den Ijzeren Weg van Lier op Turnhout.

28 FEBRUARY 1854

Besloten te doen aenplakken en te doen afkondigen een berigt van den volgenden inhoud. Het College van Burgemeester en schepenen der Gemeente Nijlen verwittigt de belangstellenden dat het plan en den staet der benoodigde gronden voor het leggen van den ijzeren weg van Lier naar Turnhout en rakende deze gemeente ter secretary alhier zullen nedergelegt zijn te rekenen van 1 tot en met 8 meert aenstaenden. Schriftelijke kennis van hetgene voorgaet is daerenboven nog gegeven geworden aen de eigenaers der in te nemen gronden.

Goedgekeurd het tegenwoordig Procesverbael in zitting van 12 april 1854.

*De Schepenen,
J.G. De Doncker.*

*De Burgemeester,
Beirens.*

EENEN IJZEREN WEG

In 1852 al gonsde het in onze gemeente van geruchten over de aanleg van «Eenen ijzeren weg van Lier op Turnhout». De eerste trein reed op het vasteland tussen Mechelen en Brussel in 1835. In 1854 lag er reeds een spoorlijn tot Lier, die via Kontich aansluiting gaf naar Brussel. Hier te Nijlen zullen zowel voor- als tegenstanders geweest zijn. In de herbergen en estaminets werd er op sommige avonden druk gepalaverd tussen pot en pint (meestal potten en pinten van brouwer burgemeester Beirens natuurlijk). Hoeveel ruzies en «ambras» er omwille van de «vapeur» in geweest zullen

we wel nooit meer te weten komen. Vele huisgezinnen waren wel in paniek. Huizen in het dorp moesten worden afgebroken en oude vertrouwde tuinen en gronden zouden onteigend worden. Stof genoeg om het gemoed eens te luchten, een pot te pakken en een «non-dedju» te zeggen. Men wist wel ongeveer hoe het tracé zou lopen, maar zoals dat altijd gaat op een dorp, de ene wil wat slimmer zijn dan de andere en vertelt of schrijft dan dingen die kant noch wal raken, zodat op de duur de kop van de goegemeente zot geraasd is.

GRONDWERKEN

In 1854 beginnen de grondwerken die in datzelfde jaar tussen Lier en Herentals zo goed als af zijn. Een enkelspoor werd gelegd, doch de bedding was breed genoeg voor een dubbelspoor. Er werd met man en macht gewerkt door een 500-tal grondwerkers en spoorleggers, verdeeld over het ganse tracé. Einde maart, begin april 1855 is de spoorweg klaar. Rond die tijd moet het geweest zijn dat de eerste locomotief door Nijlen stoomde met alleen enkele technici aan boord om de lijn te proberen.

NIEUWE TIJD

De officiële opening der lijn gebeurde op 23 april 1855. Het eerste station te Nijlen werd gebouwd in 1855 door de maatschappij «Grand Central Belge», die de lijn in eigendom had. Het dubbelspoor kwam er in 1904. Van enige plechtigheid op 23 april 1855 bij de doortocht van het eerste konvooi is niet bekend. De jongere mensen zullen al wel een locomotief met wagens gezien hebben te Lier en de ouderen die het nog niet hadden gezien en het nu allemaal van dichtbij mee maakten stonden plots in een nieuwe tijd. Nu weet ik echt niet op welke dag 23 april 1855 viel, maar als het een gewonge werkdag was, konden er zeker velen in Nijlen niet «verletten»!

*Jos Bastiaens.

Sport van toen

De ploeg die F.C. Nijlen in het seizoen 36-37 o.l.v. trainer Bizard naar bevordering bracht (van links naar rechts, achteraan beginnend) : Jos De Groot, Jos Crauwels (Jos van Pere), Nand Smits (Nand uit de bosse), Louis Van Boeckel, Frans Anthoni, Gust Ceulemans (de karoo), Jef Peeters (Jef van 't Kromhout), Jef Van Looy, Kerkhofs (de Neutel) en Louis Crauwels (Louis van Pere).

Sport van toen (1)

F.C. Nijlen... of de onvergetelijke tijd van Rood en Geel.

ONTSTAAN.

De club werd in 1927 in café De oude Zwaan bij de loodgieter en zijn Fien door mannen die het niet meer eens waren met de gang van zaken bij S.V. Nijlen, de ploeg die haar terrein had in de Molenstraat. De stichters waren Charel Verelst (loodgieter), Gustaaf en zoon Henri Verelst, Jules Van Immerseel (Jules Van de Vod), Nest en Louis Verelst, Gaston Quadens. Schatbewaarder, maar waarschijnlijk penningmeester, was Fons Leysen. De club startte in de Kempische Liefhebbersbond met spelers als Fons Verelst (den plafon), Willy Lenaerts, Prosper Verreet (van de kosten), Ray Boiy, Gommaar Torfs (Meir Sjas), Jef Dom, Jan Derboven (Jan van Mol), Louis Eyskens, Fons Crauwels, Aloïs Verbist, Louis Smets (van Jan Keust) en anderen. Na een jaar in de KLB gespeeld te hebben sloten zij zich aan bij de Koninklijke Belgische Voetbalbond en kregen het stamnummer 1065.

LOKAAL

De eerste thuishaven was de oude Zwaan bij de loodgieter. Daarna verhuisde de club naar Café Football bij Marus Verhaegen. Dit was gelegen op het kerkplein tegenover de gildezaal (nu het gemeentehuis!). De volgende halte was café De nieuwe Statie bij Nand Smits (Nand uit de bossen) en Jeanne Van Calster. Nand is dan verhuisd en de club met hem naar het café van Janneke van de Zwingelaar, de schoonvader van Nand. Uiteindelijk belandde de club waar ze nu nog steeds zit, bij de Slinke (Gust Buyens) in Café De Volksvriend.

MERKWAARDIGE SPELERS UIT DE BEGINPERIODE

De figuur van de toenmalige ploeg was Fonne Plafon (Verelst), de keeper van de ploeg. Hij was ook schoolmeester en vroeg de kinderen om 's zondags naar de voetbal te komen kijken. Ze moesten dan allemaal achter zijn doel postvatten en elk gelukking ingrijpen van de portier met luid handgeklap belonen. Na hem kwam Louis Van Boeckel in het doel. Tot die generatie van spelers behoorden Frans Anthoni, Jos Crauwels, Jos Ceulemans, Jos De Groot, Nand Smits, Jef Peeters (van 't Kromhout), Jef Van Looy, Tist Haverals, Louis Crauwels, Louis Torfs (Ronne van de Sjas) Gommer De Doncker, Fik De Groof, Fonne Voet, Pol Verheyen, Octaaf Hens (Duck Van Schoor), Gommer Wuyts (van Jan Broeke), Jos Noenickx (van Keulle Pit), Kerkhofs (de Neutel), Gust De Pooter (Gusje Top) en nog vele anderen. De Neutel was een speciaal geval : Hij was eigenlijk de eerst betaalde voetballer in Nijlen. Omdat hij geen geld had om voetbalschoenen te kopen, legden Constand De Haes en Louis Verelst bijeen om die voor hem te kopen. Maar daarmee was voor de Neutel de kous niet af, hij wilde ook nog betaald worden om te spelen. Het bestuur schoof af, maar soms niet genoeg naar zijn zin. Dan deden Constant en Louis hun geldbeugel nog maar eens open en gaven hem nog 50 Fr en een fles elixir bovenop : als goede bestuursleden hadden zij immers erg veel over voor hun club.

Deze foto uit 1927 toont ons, van links naar rechts, rechtstaand : Harry Engels, Alfons Crauwels (Fons van Pere), Willy Lenaerts, Alfons Verelst (den Blafon), Jef Dom, Prosper Verreet (van de koster), Tist Haverals, Gommaar Storms (de Nobele), Juul Van Immerseel (... van de Vod); zittend : Ré Boiy, Frans Anthoni, Louis Lieckens, Gommaar Torfs (Meir Sjas) en Jan Derboven (Jan van Mol).

GESCHIEDENIS VAN VALLEN EN OPSTAAN EN VALLEN, VALLEN,...

Langzaam maar zeker werkte F.C. Nijlen zich hogerop en in 1937 bereikte het bevordering. Daarin hebben ze 21 jaar gespeeld en jaren met zeer veel succes. Drie jaar na mekaar werd op het nippertje de overgang vaar 3de klas gemist. In 1965 was de club zo ver teruggevallen dat tot een fusie met S.V. Nijlen besloten werd. De naam veranderde in K.F.C.S.V. Nijlen en de kleuren werden Blauw-Wit. De titel Koninklijke werd in 1952, bij het 25 jarig bestaan verkregen.

FIGUREN DIE DE KRANTEN HAALDEN

De Nijlense voetballer die een bijzondere aandacht verdient, is Jefke Van Looy. Hij was zo begaafd dat eerste klasseclub Gantoise hem kwam weggemen. Na een schitterende loopbaan, het bracht het zelfst tot internationaal, werd hij oefenmeester bij Harelbeke. In die gemeente had hij samen met zijn Anna een bloeiende café. Helaas kwamen zij, veel te jong nog, samen om in een zwaar auto-ongeval, wat de Nijlense voeballiefhebbers met verstomming sloeg. Een andere figuur die de krantekoppen haalde, zij het minder vaak, was Vik Van Peer. Die match te Tervuren echter maakte hij een geweldige indruk. Het was zo verlopen. De zesde zondag van het seizoen moesten wij ginder gaan spelen. Nijlen had op dat moment nog geen enkel punt kunnen halen. De middag voor wij moesten vertrekken hadden wij nog geen keeper : de ene was gekwetst, de ander ziek. Ten einde raad trok het bestuur naar Fik. Hij was de enige op wie men nog een beroep kon doen. Fik was wel een echte amateur maar hij speelde en trainde altijd alsof zijn leven ervan afhing. Tijdens die match heeft Fik zich gewerd als een duivel in een wijwatervat. We wonnen er met 1-3. De volgende dag schreven de kranten over een circusartiest, een degensliker en zomeer. Om hem te belonen voor zijn inzet en zijn bereidwilligheid kreeg Fik ook de volgende zondag de voorkeur, en weer wonnen

we. Een ander speler die geruime tijd in de belangstelling stond van clubs uit hogere afdelingen was Frans Mariën (Vital). Allerlei geruchten deden de ronde : een club zou een hele som geld neertellen, zou zorgen voor terreinuitbreiding en de bouw van een tribune. Maar na veel heen en weer gepraat ging de verkoop niet door en zo bleef Vital voor lange tijd de steunpilaar van F.C. Nijlen. Nijlen was ook bekend om zijn broederparen. Zo waren er de drie gebroeders Vranckx (August, Alfons en Octaaf), zonen van Jef en Stans van Kwitskes, de vier gebroeders Mariën (Gommaar, Frans, Louis en Jos), zonen van Narreken Tits en Liske Luyten. Ook Marcel en Pierre Heylen, zonen van meester Heylen, speelden ooit samen in het eerste elftal.

(vervolgt)

**Flor Dieltjens*

'n Internationaal, Nijlens speler : Jef Van Looy, hier gefotografeerd met echtgenote Anna Van Loock.

De Lange Poempjaren.

U weet het al, lieve Lezeres en Lezer : de Poempjaren duren wel wat langer dan gewone kalenderjaren. Toch krijgt U uiteindelijk waar voor uw (abonnee)-geld : vier door-en-door dorpseigen, met hart en ziel geschreven nummers... want de Poemp blijft poempen!

Met dit nummer 16 vragen wij U aldus om uw bijdrage voor de volgende vier „boekskens”. Jarenlang hebben wij de poempinning voor de ontwaarding van de nationale frank kunnen beschermen, maar nu is het zover : wij moeten die penning lichtjes verhogen tot 120 F voor een gewoon abonnement en 150 F voor een postabonnement.

Uw toch nog kleine bijdrage wordt ongetwijfeld goed besteed. Blijf dus poempen, temeer omdat de échte poemp dit jaar haar glorieuze leeuwepok weerkrijgt!

**De Redactie.*

De Symfonie... of hoe het Davidsfonds muzikaal werd

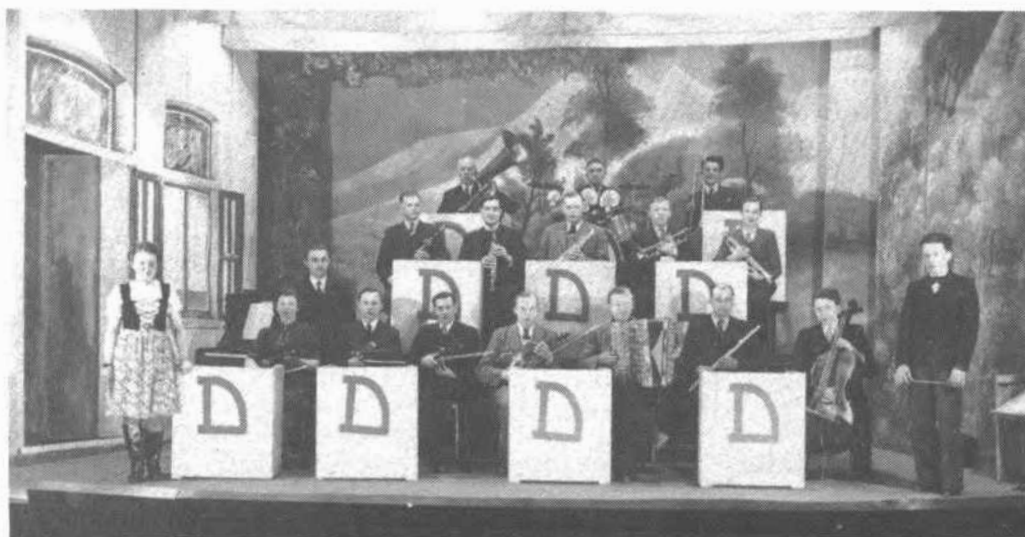
Nijlen is reeds meer dan 40 jaar een symfonisch ensemble rijk, de «Symfonie David». De naam doet reeds vermoeden vanuit welke hoek het gezelschap werd opgericht: het Davidsfonds. E.H. De Deyne en ikzelf behoorden mee tot de oprichters. De bedoeling ervan was het culturele leven in Nijlen, dat tijdens de oorlog op een absoluut dieptepunt was gekomen, aan te zwengelen. In het begin werden uiteraard vooral lokale muziekliefhebbers samengebracht en dit onder de leiding van dirigent Nand Cambré. Het waren Fons Seliaerts, Edward Lieckens, Jos en Simonne van Roie, Maria Crauwels, Miel Kegelaers, Staf Bellekens, Fitte Grielen, Jef & Gust Cambré en Remi Boiy.

Toen Gommaar Spada uit Lier in Nijlen kwam wonen, nam hij na enige tijd het dirigeerstokje over van Nand Cambré. Deze bleef echter tot de symfonie behoren en bespeelde er zijn grote tuba. Gommaar Spada componeerde een inleidend orkestraal «motto», waarmee lange tijd de concerten begonnen werden. Gommaar slaagde er ook in de groep uit te breiden met o.m. Tistje Hens, Kamiel Van der Donck, Jos Arras en Marcel Bossaerts. Ook Cecile Noeninckx trad als gewaardeerde zangeres tot de kring toe. Zij en haar man Frans Michiels zijn evenals Marcel Bossaerts nog steeds actieve bestuursleden.

OP DE PROFESSIONELE TOER

Gommaar Spada dirigeerde tot in 1966 en werd opgevolgd door Piet Fabri. In 1972 kwam er een «professionele» dirigent aan het hoofd van het orkest, nl. Hans Swinnen. Vorig jaar gaf hij in Nijlen zijn laatste concert. De periode met Hans Swinnen betekende voor de symfonie David een geweldige vakkundige uitbouw. Verschillende conservatoriumstudenten sloten zich aan en zo kon men steeds op een kleine 30 muzikanten rekenen. Hans Swinnen heeft heel wat tijd besteed aan het schrijven van muziekbewerkingen naar de samenstelling van het orkest toe en leidde ook verschillende opvoeringen met daarin eigen composities. In 1985-'86 verzorgde de symfonie gastoptredens buiten de Nijlense gemeentegrenzen met de operette «Op de purperen hei» Dit gebeurde in Leuven, Brasschaat, Essen en Lier. Ook werd in Antwerpen een zangwedstrijd begeleid.

Op deze foto van 1941 zien we de Simfonie David in de Gildezaal. We herkennen, van links naar rechts, op de achterste rij: medestichter Nand Cambré, Remi Boey, Jan Mertens; op de derde rij: Tistje Hens, Kamiel Van der Donck, Gust Cambré, Jef Cambré, Frans (Fitte) Grielen; 3de rij: Fons Seliaerts; voorste rij: Cecile Noeninckx (zang), Maria Crauwels, Jos Van Roei, Mil Kegelaers, Edward Lieckens, Staf Bellekens, ?, Jos Arras en leider Gommaar Spada.

NIJLENS TALENT NEEMT DE DIRIGEERSTOK OVER

Toen Hans Swinnen na het herfstconcert van vorig jaar wegens tijdsgebrek ontslag diende te geven, stond voorzitter Hugo Peeters met het bestuur voor de moeilijke taak in de vervanging van deze bekwame dirigent te voorzien. Hij slaagde er echter spoedig in een jonge en uitermate getalenteerde kandidaat uit Nijlen zelf te overhalen, nl. Dirk Boiy. Dirk speelt hobo in het toporkest van België, nl. het orkest van de nationale opera, de «Munt». Hij staat voor een schitterende muzikale carrière. Sinds enkele maanden leidt hij de repetities van de symfonie David en bereidt hij er een eerste concert mee voor, dat in oktober in de Sint-Pauluskerk zal plaatsvinden. Zijn gedegen aanpak betekent voor de Nijlense symfonie een fundamenteel keerpunt. Eerst en vooral heeft hij het aantal muzikanten op korte tijd reeds kunnen opvoeren tot meer dan 50: de omvang van een middelgroot orkest! Het zijn bovendien allen uitstekend onderlegde en enthousiaste instrumentisten, die de symfonie tot een ensemble van beroepsniveau willen doen uitgroeien. Er worden geen bewerkingen meer gebruikt, maar het orkest wil elk werk zo getrouw en authentiek mogelijk uitvoeren. Bij de keuze van het repertoire wordt naar kwalitatief hoogstaande muziek gezocht. Zo repeteert men nu o.m. een symfonie van Haydn, een ouverture van Mozart en verder werk van Schubert, Beethoven, Vivaldi enz. De uitstraling van het orkest op de beste muzikanten uit de hele provincie groeit hierdoor snel en nu reeds spelen er mensen mee uit Antwerpen, Turnhout, Herentals, Heist-op-den-Berg, enz., terwijl voortdurend nieuwe geïnteresseerden zich aanbieden. Niet te ondersdotten blijkt daarnaast de inbreng van echte Nijlenaars als Gerda Kegelaers, Karen Van Loock, Annelies Moons, Jef Boiy, Marcel Bossaerts, Wies Sluyts, Francis Cambré, Jos Bouwen, Herman Cools en Gerda Braekmans. Het eerste concert met de nieuwe dirigent in oktober wordt dan ook zonder twijfel een muzikaal feest zoals de symfonie er nog nooit een heeft beleefd. Al wie in Nijlen en omstreken zich voor klassieke muziek interesseert, mag dit concert onder geen geding missen!

*Octaaf Van Camp.

*Jan Roelans.

25 jaar bij de Simfonie (1966), van links naar rechts : Kamiel Van der Donck, Gust Cambré, Cecile Noeninckx, Edward Lieckens, Simonne Van Roei en Gommar Spada.

Eeuwen verborgen in de grond: Urnenveld te Kessel, Romeins aardewerk te Bevel.

Op het gemeentehuis te Kessel «pronken» sinds enkele maanden de restanten van een grijs-bruine urne en een bijpotje, die in 1960 aldaar op 'het Beleke' (Bloemstraatje) opgegraven werden. Hier bevond zich een urne- of brandgravenveld, dat vermoedelijk door grondontginning volledig verwoest werd. Het wijst op een nederzetting in deze omgeving, enkele eeuwen voor onze tijdrekening. Een derde stenen voorwerp dat in de glazen kast tentoongesteld staat, is een afgebroken vuurstenen bijl. Ze is zorgvuldig gepolijst en gescherpt en ze werd gemaakt uit lichtgrijze silex met hier en daar een blauw adertje. Zeer waarschijnlijk dateert ze uit de laat-neolitische periode.

ROMEINS AARDEWERK

Ook werd ons een stukje Romeins aardewerk beloofd om in deze kast te bewaren, aardewerk dat enkele jaren geleden te Bevel op de oude dorpsgrens met Kessel opgegraven werd. Dit aardewerk is tot nu toe het oudste Romeins dat in onze streek gevonden werd. Wij hopen nu maar dat de collectie in de loop der jaren zal aangroeien en dat er nog personen of verenigingen het voorbeeld van de Antwerpse Vereniging voor Bodem- en Grotonderzoek, die ons de urne bezorgde, zullen volgen. Andere prehistorische artefacten, te Kessel gevonden, treft men o.a. aan in het Taxandriamuseum te Turnhout, in het stadsmuseum te Mechelen (een geslepen bijl) en nog heel wat in particulier bezit. De laatste vonsten dateren van verleden jaar. «Aan de Grote Nete vanaf het kasteel Kesselhof, voert men verbredingswerken uit. De oever aan Kesselse zijde werd hierbij afgegraven, de aarde erlangs opgeworpen. In deze aardhopen zoeken amateurs naar fossielen en archeologica. Hierbij werden o.a. lithische artefacten (met de hand gemaakte stenen voorwerpen uit de prehistorische tijd) aangetroffen... Er is een onderscheid gemaakt tussen verspreid gevonden artefacten, te situeren tussen de Gestelbeek en de Rotbeek, en geconcentreerd gevonden artefacten. Gezien de werkwijze van de verbredingswerken kan aangenomen worden dat deze laatste een site heel nabij localiseren.»(1) Met een site wordt hier een bewoningskern bedoeld. In het totaal werden hier meer dan 30 artefacten gevonden, waarvan 21 geconcentreerd.

Wie kent ze nog?

→ VERZAMELING?

Er zit blijkbaar nog heel wat in de grond dat de moeite waard is om te bewaren. De voorwerpen in glazen toonkast te Kessel kunnen het begin van een serieuze verzameling zijn.

*Frans Lens

Wim Swiggers : Studie van de lithische artefacten in het westelijk deel van de Zuiderkempen en het Mechelse. Licent. verhandeling Leuven 1986 pag. 31-32-33

Werkten mee aan dit nummer:

Redactie : Jos Bastiaens, Poliet Budts, Walter Caethoven, Flor Dieltjens, Frans Lens, Jan Roelans, Rosette Rymenants, Jos Thys en Octaaf Van Camp (+).

Fotografie : Frans Raets, Jeannine Thys en René Verhaegen.

Tekeningen : Dirk Lieckens, Mark Verreydt en DF-ledenblad.

Grafische Vormgeving : Walter Caethoven.

Eindredactie : Rik Claes.

Druk en Fotozetwerk : Armand Luyten.

△
Ons toekome Uw rijk: een fraaie opname uit 1923 van de Kruistocht-meisjes. Van links naar rechts zien we: 6DE RIJ: ? - Lemmens - Fanny Claes - Maria Eyskens. 5DE RIJ: Marieke Willems - Maria Verbist - Maria Lemmens - Mathil Op de Beeck - Regina Van Mengsel, Line De Doncker. 4DE RIJ: Mit Van Tendeloo Anna Lieckens - Stina Engelen - Anna Colen - Roos Van Houtven. 3DE RIJ: Julia Blockhuys - Marieke Sels - Fienke Faes - Marie Nelis - Gina Thijs - Jeanne Verhaegen - Tilly Engelen - Blanca Boiy - Maria Verlinden - Julia Vercammen. 2DE RIJ: Jeanne Bouwen, Maria Dom, Mathilleke Van Dijck, Filleke Wuyts, Clara Eskens, Jeannette Nelis, Maria Lemmens, Til Engelen, Maria Lieckens, Rosa Lieckens, ? - 1STE RIJ: Roos VAN den Kelft - Marieke Helsen - ? - Nie Guy - Maria Leemans - Maria Lieckens - Maria Wouters - Bertha Mercelis - Sluyts - ? -

En tenslotte

Kultuur van het hart

Kultuur heeft wezenlijk te maken met vermenselijking van mens en maatschappij: de cultuur van het hart is de meest dringende opdracht voor de geestelijke gezondheid van de mens en voor de bewoonbaarheid van de wereld.

*Phil Bosmans.